kristianiseerimisele. Polotski varjaagi-vene suurvürstilt, kelle maksualused olid liivlased, sai M. loa misjonitööks. M. polnud täiesti varanduseta, samuti ei puudunud tal ka abilised, hiljemini toetasid teda ühendustpidavad saksa ja skandinaavia kaupmehed. A. 1184 ehitas ta Väina ääres asuva liivlaste küla Ükskülа juurde esimese puukiriku. Ühe leedulaste röövkäigu tagajärjel laskis M. Wisby müüriseppadel ehitada sinna esimese kivist kindlustuse (1185); a. 1187 ehitati Holmile (seekord vist küll veel väinas asuva suure Dahleni saare lõunapoolses tipus) veel teine loss ja kirik. Liivlased, andes lubaduse end ristida lasta, võisid lossis tarbekorral kaitset leida. Misjonitöö edenes liiga aeglaselt, kuna liivlased antud lubadust ei pidanud. Siiski pühitsetakse M. 1186. a. Breemeni ppiisk. ja kapiitli poolt, kes oma mõju kirdes püüdsid levitada, Ükskülа piiskopiks. Selle, nüüdsest peale piiskopikiriku juurde asutas M. toomkapiitlina ühe Augustinuse ordu konvendi. Kirikukümnist M.-i ajal veel ei mainita. Treidenis Koiva ääres teotses M.-i abiline Theoderich (vt.); samas on vist ca. 1191 ristitud liivlaste vanem Kaupo (vt.). Üldiselt oli aga liivlaste vastupanu suur ja tagajärg nii väike, et M. misjonitööd kavatses lõpetada; kuna aga liivlased ärasõiduks takistusi tegid, saatis ta Theoderich'i salaja paavstilt nõu küsima. Viimane kuulutas oma bullaga (1193) ristisõja liivlaste vastu, tõotades osavõtjaile pattudest pääsu. Kuid juba oli M. ühe Rootsi hertsogi, sakslaste ja ojamaalastega merd kaudu kuralaste (karjalaste?) vastu ette võtnud sõjaretke, mis on jäänud täitsa selgusetuks ja M.-i vanadusenõtruse tõttu arusaamatuks. Teel aeti nad tormist Virumaale, kus lõppes retk rootslaste hariliku maksuvõtmisega. Vahepeal raskuste ja pettumuste tagajärjel haigeks jäänud M. laskis veel surmavoodil Väina ja Koiva liivlaste vanemaid tõotada vastu võtta enda järeltulijat. M. suri 14 VIII 1194 ja maeti liivlaste osavõtul Ükskülasse. Alles palju hiljemini, arvat. ppiisk. Sinten'i (1374—93) ajal, maeti M.-i põrm Riia toomkirikusse; sest ta sealne hauakivi (üleviimis-daatumiga 14. X) on 1370 surn. ja pühaks kuulutatud paavst Urban V hauakivi (St. Victor'i kirikus Marseilles'is) jäljendus. — M.-i kristlikust misjoni-ideest kantud töö oli M.-i surres vaid nõrk üritus, mida ähvardas kadu; alles M.-i teine järeltulija Albert (vt.) viis selle töö, kuigi täitsa teisel kujul, lõpule

Läti Henriku kroonika (ed. W. Arndt, *Scr. rer. Germ.* XXIII) — peaallikas; selle kõrval: Lüübeki Arnoldi *Chronicon Slavorum; (Scr. rer. Germ.)*; Allg. D. B. XXI (G. Dehio); A. Hauck, Kirchengesch. Deutschlands, IV (1903); Arbusow, Geistl. (Jb. f. Gen. 1901, lk. 67; 1911/13, lk. 138); Arbusow, Grundriss IV. *L. A.*

MELLIN, Ludwig August, krahv, teadusmees ja politiline tegelane, sünd. 23. I 1754 Harjumaal Tuhala mõisa omaniku pojana, sai hea koduse kasvatuse, jätkas oma õpinguid 1767—69 Bernis ja 1769—73 Bolognas ja tutvus välismaal paljude väljapaistvate tegelastega, m. s. Voltaire'iga, kelledelt omandas valgustusaja humaansed ideed. 1773. a. astus M. Vene sõjaväkke, teenides esiti kindralstaabi juures joonestamis-osakonnas ja 1781—83 Liivi divisjonis kortermeistrina. M. seisis sõbralikus läbikäimises mitme keisrikoja liikmega ja andus troonipärija, hiljemini keiser Paul I, õhutusel Liivimaa atlase koostamisele, millise ülesande kallal ta töötas 14 a. Tema »Atlas von Liefland und Ehstland« (Riga u. Leipzig 1791—98), mille kaardid ilmusid aa. 1794—98, moodustab hoolimata kõigist ebatäpsusist esimese Liivi- ja Eestimaa kohta käiva teaduspärase kartograafilise ürituse. Peale selle on M.-i sulest ilmunud mitmed agronoomilise, ajaloolise jne. sisuga artiklid Hupel'i kogus »Nordische Miscellaneen« ja mõnes kodu- ja välismaa teaduslikus ajakirjas. Oma kartograafiliste ja teiste teenete eest valiti M. paljude teaduslikkude ühingute liikmeks. 1783. a. majorina sõjateenistusest lahkunud, elas M. siit peale mõisaomanikuna Riia maakonnas ja võttis agarasti osa maaomavalitsuse tegevusest. 1786—95 oli ta Riia kreisikohtunikuks, 1796. a. nimetas Katariina II ta Liivimaa Ülemkonsistooriumi esimeheks, millisesse ametisse ta jäi kuni 1831. a. 1797. a. maanõunikuks valitud, toetas M. energiliselt oma sõpra Friedrich v. Sivers'it (vt.) selle võitluses agraarreformi läbiviimise eest. 1814. a. nimetas Aleksander I M.-i Liivimaa asjade korraldamise komitee Riia osakonna liikmeks, kuid ses ametis põrkas M. Liivi rüütelkonna enamikuga teravasti kokku. Arvates, et 1804. a. seadusega Liivi mõisamaad muutunud täiesti maksuvabaks, olid paljud mõisnikud veeretanud kirikute ja teiste avalikkude hoonete ehitamise rahalised kulud talupoegade õlgadele. M., kes ei pooldanud säärast seaduse tõlgitsemist, viis a. 1815 asja komitee kaudu otsekohe siseministri otsustada. Sellest pahandatud, mõistis Liivi maapäev a. 1815 M.-i tegevuse teravasti hukka ja otsustas, et M. võib edaspidi toimida resideeriva maanõunikuna ainult maamarssali järelevalve all. Kindralkuberner Paulucci (vt.) lepituskatsete nurjamineku järel lahkus M. 1818 maanõuniku ja komitee liikme ametist. Kui Aleksander I a. 1823 tunnustas kiriklikkude ehitiste rahaliste kulude kandjaks ikkagi mõisnikud, avaldas M. järg-